

EHDOTUS MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUKSEKSI KUNNANELÄINLÄKÄRIN MAKSULLISISTA SUORITTEISTA VUOSINA 2025 JA 2026

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi maa- ja metsätalousministeriön asetus eläintautilakiin (76/2021), jäljempänä ETL, eläimistä saatavista sivutuotteista annettuun lakiin (517/2015), jäljempänä *sivutuotelaki*, eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annettuun lakiin (1069/2021), jäljempänä *eläintunnistuslaki*, eläinten kuljetuksesta annettuun lakiin (429/2006), jäljempänä *eläintenkuljetuslaki* sekä eläinten hyvinvoinnista annettuun lakiin (693/2023), jäljempänä *hyvinvointilaki*, perustuvien kunnaneläinlääkärin suoritteiden maksullisuudesta sekä suoritteiden laskutuksessa noudatettavasta menettelystä.

Asetuksen sisältö vastaisi pääosin kunnaneläinlääkärin maksullisista suoritteista annettua maa- ja metsätalousministeriön asetusta (1286/2023), jonka voimassaolo päättyy 31.12.2024.

Asetusehdotuksessa esitetään, että eräistä eläintautilain nojalla suoritettavista tarkastuksista perittävät maksut korotetaan verrattuna voimassa olevaan asetukseen. Korotettuja maksuja perittäisiin maaeläinten ja niistä saatujen tuotteiden siirtoja varten hyväksytyjen pitopaikkojen valvontaan liittyvästä tarkastuksesta ja tarvittaessa näytteenotosta sekä eläinterveystodistusten antamisesta. Korotukset perustuvat valtion menojen kasvuun mainittujen suoritteiden yhteydessä.

Lisäksi esitetään, että sivutuotelain nojalla tehtävistä suoritteista perittäviä maksuja korotettaisiin 10 prosentilla, sillä maksut ovat olleet alijäämäisiä viimeisten neljän vuoden ajan.

Esitykseen esitetään lisättäväksi myös eläinkuljetuslain 44 §:n 2 momentin ja hyvinvointilain 114 §:n 2 momentin nojalla säännösten noudattamatta jättämisestä johtuva ylimääräiseen valvontaan liittyvästä tarkastuksesta perittävä 150 euron maksu. Maksu vastaisi suuruudeltaan eläintautilain, sivutuotelain ja eläintunnistuslain nojalla perittävää tarkastusmaksua.

Asetus on tarkoitus antaa kahden vuoden määräajaksi siten, että sen ehdotetaan tulevan voimaan 1. tammikuuta 2025 ja olevan voimassa 31. joulukuuta 2026 asti.

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuus

Eläintautilain 96 §:n 2 momentin, sivutuotelain 59 §:n 2 momentin ja eläintunnistuslain 40 §:n 2 momentin sekä eläinkuljetuslain 44 §:n 2 momentin ja hyvinvointilain 114:n 2 momentin mukaan aluehallintovirasto määrää ja perii valtiolle maksut kunnaneläinlääkäreiden maksullisista suoritteista. Kunnaneläinlääkärin suoritteista perittävien maksujen suuruudesta sekä suoritteiden laskutuksessa noudatettavasta menettelystä säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Valvonnasta säädetään myös EU-lainsäädännössä virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien

89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2017/625) (virallista valvontaa koskeva asetus), jäljempänä valvonta-asetus.

2 Maksutaulukko ja tulokertymä

Suoritteista aiheutuvia kustannuksia seurataan kohteittain kokonaiskertymänä, mutta yksittäisten suoritteiden tuottoja ja kustannuksia ei ole kerätty erikseen. Tämä johtuu siitä, että suoritekohtainen seuranta lisäisi kuntien hallinnollista taakkaa. Aluehallintovirastot vastaavat laskutuksesta kuntien toimittamien selvitysten pohjalta, mutta kustannusvastaavuuden selvittäminen suoritekohtaisesti vaatisi laskujen manuaalista vertailua kustannuksiin, mihin virastoilla ei ole resursseja. Vuoden 2024 aikana yhdessä aluehallintovirastossa on kuitenkin tarkasteltu tarkemmin syitä, joiden vuoksi kustannukset ovat ylittäneet tuotot aiempina vuosina.

Eläintautilain maksullisen valvonnan osalta kustannukset ovat ylittäneet tuotot vuosina 2020, 2022 ja 2023, kun taas vuonna 2021 tuotot ja kustannukset olivat tasapainossa. Maksujen alijäämäisyyden syitä selvittäessä havaittiin, että yhden aluehallintoviraston alueella maksut ovat huomattavan alijäämäisiä, kun taas muiden aluehallintovirastojen alueilla kustannukset ja tulot ovat pääosin tasapainossa. Yksityiskohtaisessa analyysissä todettiin, että alijäämäisyys keskittyy erityisesti eläinten ja eläimistä saatujen tuotteiden siirtoon sekä vientiä varten annettuihin eläinterveystodistuksiin liittyviin tarkastuksiin. Kyseisessä aluehallintovirastossa näitä tarkastuksia tehdään huomattavasti enemmän kuin muilla alueilla.

Maksullisen sivutuotevalvonnan osalta kustannukset ovat ylittäneet tuotot vuosina 2020-2023. Edellä selvitetystä syistä ei kuitenkaan ole mahdollista analysoida tarkemmin, mistä kehitys tarkemmin johtuu. Sivutuotevalvonnasta aiheutuvat kustannukset ovat kuitenkin kokonaisuudessaan vähäisiä verrattuna eläintautivalvonnan kustannuksiin

Vuoden 2024 osalta maksullisen eläintautivalvonnan ja maksullisen sivutuotevalvonnan tuotot ovat ylittäneet kustannukset ajanjaksolla 1.1. – 18.9.2024. Tuottojen ja kustannusten välisen suhteen kehitys kuitenkin täsmentyy vasta tilikauden päättyessä, sillä kunnat toimittavat valtiolle laskuja viiveellä. Koko vuoden osalta suhde tulee todennäköisesti vastaamaan aiempia vuosia tilikauden päättyessä. Suoritteisiin ehdotettavien korostusten arvioidaan tasapainottavan tuottojen ja kustannusten välistä suhdetta vuosina 2025 ja 2026.

Vuosi	Maksullinen eläintautivalvonta			Maksullinen sivutuotevalvonta		
	Tuotot, euroa	Kustannukset, euroa	Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	Tuotot, euroa	Kustannukset, euroa	Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)
2020	244 715	277 747	-33 032 (88 %)	7 672	8 295	-623 (92 %)
2021	365 570	331 244	34 326 (110 %)	10 730	15 357	-4 627 (70 %)
2022	287 925	341 876	-53 951 (84 %)	3 753	9 798	-6 045 (38 %)
2023	297 225	353 036	-55 811 (84 %)	7 590	18 414	-10 824 (41 %)
2024*	136 775	130 744	6 031 (105 %)	4 405	2 475	1 930 (178 %)

* Tiedot ajalta 1.1. - 18.9.2024.

Taulukko 1. Kertyneet tuotot ja kulut vuosilta 2020-2024 seuranta-kohteittain.

Tuotot tuloutuvat momentille 12.30.99 (Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot). Kustannukset maksetaan momentilta 30.20.20 (Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhoojien torjunta).

3. Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Ehdotettu asetus vastaa pääosin aiempaa asetusta, kuitenkin siihen ehdotetaan joitakin korotuksia ja teknisiä korjauksia.

Koska kustannukset ovat eläintautilain nojalla tehtävien eläinten ja eläimistä saatujen tuotteiden siirtoon ja vientiin liittyvien tarkastusten sekä eläinterveystodistusten osalta kasvaneet, esitetään, että näiden suoritteiden hintoja korotettaisiin maksuasetuksen nojalla seuraavasti:

- pitopaikassa suoritetuista tarkastuksista ja näytteenotoista perittäisiin vähintään 200 euroa (nykyisin vähintään 150 euroa),
- kunnaneläinlääkärin tarkastuskäynnin perusteella antamista eläinterveystodistuksista perittäisiin vähintään 200 euroa (nykyisin vähintään 150 euroa), ja;
- muista kunnaneläinlääkärin antamista eläinterveystodistuksista perittäisiin vähintään 100 euroa (nykyisin vähintään 50 euroa).

Lisäksi esitetään, että sivutuotelain nojalla määräytyvien suoritteiden maksuja korotettaisiin 10 prosentilla, sillä maksut ovat olleet alijäämäisiä viimeisten neljän vuoden ajan. Teknisenä korjauksena muutettaisiin viittaus sivutuotelain 59 §:n 3 momenttiin viittaukseksi 59 §:n 2 momenttiin, mikä vastaa sivutuotelakiin (1118/2022, laki eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain muuttamisesta) tehtyä muutosta.

Asetukseen ja sen liitteeseen tehtäisiin lisäksi eläinkuljetuslaista sekä hyvinvointilaista johtuvat lisäykset. Valvonta-asetuksen 79 artiklan 1 kohdan mukaan toimivaltaisten viranomaisten on perittävä valvontaa varten maksuja kustannusvastaavasti ja artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaan viranomaisen on perittävä maksu muun muassa säännösten noudattamatta jättämisestä aiheutuvi- ta ylimääräisistä valvontatoimista, niin sanotuista uusintatarkastuksista. Tarkastuksen perusteella annetun hallintolain mukaisen kehotuksen sekä pakkokeinona annetun määräyksen tai kiellon noudattamisen valvomiseksi tehdystä uusintatarkastuksesta olisi aina perittävä maksu.

Eläinkuljetuslain 44 § :n 2 momentin mukaan valtion viranomaisen ja valtuutetun tarkastajan kyseisen lain tai Euroopan unionin lainsäädännön nojalla suorittamasta valvonnasta perittävistä maksuista säädetään valvonta-asetuksessa. Tämän lisäksi sovelletaan valtion maksuperustelakia (150/1992), jollei valvonta-asetuksessa toisin säädetä. Aluehallintovirasto määrää ja perii valtiolle maksuja kunnaneläinlääkärin Euroopan unionin lainsäädännön ja tämän lain mukaisista suoritteis- ta. Perittävien maksujen suuruudesta säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella nou- dattaen, mitä valtion maksuperustelaisissa säädetään valtion viranomaisten suoritteiden maksulli- suutta ja maksujen suuruutta koskevista yleisistä perusteista ja muista perusteista. Maa- ja metsä- talousministeriön asetuksella säädetään myös kunnaneläinlääkärin suoritteiden laskutuksessa noudatettavasta menettelystä.

Hallituksen esitys eduskunnalle eläinten hyvinvoinnista annetun lain ja eläinlääkärin ammatin har- joittamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta (HE 165/2024) on parhaillaan eduskunnan käsitte- lyssä. Lakimuutoksen on suunniteltu tulevan voimaan 1. tammikuuta 2025. Hyvinvointilakiin ehdo- tetun uuden 114 §:n 2 momentin mukaan valvontaviranomainen voisi periä maksuja uusintatar- kastuksista, jotka suoritetaan hyvinvointisäädösten rikkomistilanteissa. Käytännössä maksulliseksi tuli- sivat otantatarkastusten perusteella tehdyt uusintatarkastukset, samoin kuin sellaiset uusintatar- kastukset, jotka kohdistuvat 50, 57, 58, 60 tai 61 §:ssä tarkoitettuun ammattimaiseen tai laajamit- taiseen toimintaan. Muuhun eläintenpitoon, kuten yksityishenkilöiden lemmikinpitoon, kohdistuvat uusintatarkastukset olisivat maksullisia, jos uusintatarkastuksella käy ilmi, ettei annettua kehotusta, määrystä tai kieltoa ole noudatettu. Uusintatarkastusten maksullisuus saattaa osaltaan tehostaa

annettujen kehotusten, määräysten ja kieltojen noudattamista. Maksuilla katettaisiin myös uusintatarkastuksista valvontaviranomaiselle aiheutuvia kustannuksia. Toisaalta maksujen periminen lisäisi viranomaisen hallinnollista taakkaa. Maksujen suuruus määritettäisiin valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukaisesti. Vuonna 2021 tehtiin yhteensä noin 1 340 uusintatarkastusta. Tiedossa ei kuitenkaan ole, kuinka suuri osa näistä tarkastuksista kohdistui otantatarkastusten perusteella valvonnan kohteeksi päätyneisiin tuotantoeläintiloihin, edellä mainittuihin ammattimaisiin tai laajamittaisiin toimintoihin tai toisaalta muuhun eläintenpitoon. Näin ollen on ei voida arvioida, kuinka suuri osa uusintatarkastuksista olisi jatkossa maksullisia.

Voimassa olevan asetuksen liitteen 13 kohdan nojalla eläintautilain, sivutuotelain ja eläintunnistuslain mukaisesta säännösten noudattamatta jättämisestä johtuvasta ylimääräisestä valvontaan liittyvästä tarkastuksesta ja tarvittaessa näytteenotosta peritään 150 euron suuruinen maksu. Edellä mainittujen säädösmuutosten vuoksi asetuksen liitteen kohtaan 13 lisättäisiin viittaus eläinkuljetuslain 44 §:n 2 momenttiin ja hyvinvointilain 114 §:n 2 momenttiin siten, että myös eläinkuljetuslain ja hyvinvointilain nojalla tehtävästä uusintatarkastuksesta perittäisiin vastaavan suuruinen maksu.

4 Asian valmistelu

Asetusluonnoksesta on pidetty lausuntokierros. (täydentyy myöhemmin)

5 Asetuksen voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2026.